

Vladimír Mixa, Pavel Heinige, Václav Vobruba a kolektiv

Dětská přednemocniční a urgentní péče

3., přepracované a doplněné vydání

People. Passion. Possibilities.®

Již deset let pracujeme na tom, abychom do lidských životů přinášeli změnu. Vyvíjíme léky a řešení, které pomáhají pacientům, komunitám a celému světu. Nacházíme odpovědi, které zlepšují životy. A nezastavíme se, dokud nezvýšíme standard léčby pro všechny.

CZ-ABBY-230030

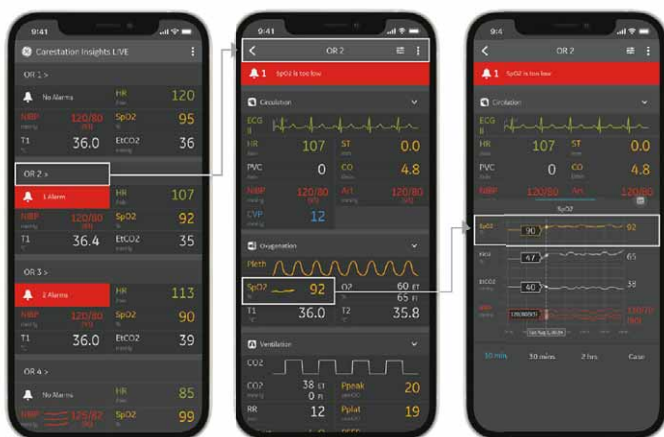
abbvie

AbbVie s.r.o., Bucharova 2817/13, 158 00 Praha 5, tel.: +420 233 098 111

www.abbvie.cz

Carestation™ Insights LIVE Application

Bud'te
v pravý čas
na správném
místě.

Informace ze všech
sálů na jednom místě.

Najděte si parametr,
který Vás zajímá.

Jedním dotykem
zobrazte klinický
kontext.

Přidejte parametry
a nastavte zobrazení.

Děkujeme společnostem, které v této publikaci inzerují
nebo její vydání jiným způsobem podpořily (v abecedním pořadí):

- AbbVie s.r.o.
- G P S Praha, spol. s r.o. (Verathon – Glidescope)
- Linde Gas a.s.
- medisap, s.r.o.
- Teleflex Medical s.r.o.

Vladimír Mixa, Pavel Heinige, Václav Vobruba a kolektiv

Dětská přednemocniční a urgentní péče

3., přepracované a doplněné vydání

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou bez souhlasu nositele práv zakázány.

Vladimír Mixa, Pavel Heinige, Václav Vobruba a kolektiv

Dětská přednemocniční a urgentní péče

3., přepracované a doplněné vydání

Editoři

doc. MUDr. Vladimír Mixa, Ph.D.

Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny 2. lékařské fakulty
Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Pavel Heinige

Klinika dětské chirurgie a traumatologie 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
a Fakultní Thomayerovy nemocnice

MUDr. Václav Vobruba, Ph.D.

Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

Kompletní seznam autorů je uveden na stranách VII–XI.

Recenzentky

doc. MUDr. Květa Bláhová, CSc., doc. MUDr. Jarmila Drábková, CSc.

Vydání odborné knihy schválila Vědecká redakce nakladatelství Grada Publishing, a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2023

Cover Photo © shutterstock.com, 2023

Obrázky upravil a překreslil Jiří Hlaváček. Autorem obrázků v kapitolách 40 a 41 je MUDr. Martin Fajt. Ostatní obrázky jsou z archivu autorů, není-li uvedeno jinak.

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

jako svou 8697. publikaci

Šéfredaktorka lékařské literatury MUDr. Michaela Lízlerová

Odpovědná redaktorka Eva Frašková

Jazyková korektura Mgr. Daniela Kučmašová (2. vydání) a Hana Čechurová (3. vydání)

Sazba a zlom Antonín Plicka

Počet stran 708

3. vydání (2. vydání v Grada Publishing, a.s.), Praha 2023

Vytisklo TISK CENTRUM s.r.o., Moravany u Brna

Názvy produktů, firem apod. použité v této knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků, což není zvláštním způsobem vyznačeno.

Postupy a příklady v knize, rovněž tak informace o lécích, jejich formách, dávkování a aplikaci jsou sestaveny s nejlepším vědomím autorů. Z jejich praktického uplatnění ale nevyplývají pro autory ani pro nakladatelství žádné právní důsledky.

ISBN 978-80-271-7090-6 (pdf)

ISBN 978-80-271-3838-8 (print)

Seznam autorů

Editori

doc. MUDr. Vladimír Mixa, Ph.D.

Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Pavel Heinige

Klinika dětské chirurgie a traumatologie 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní Thomayerovy nemocnice

MUDr. Václav Vobruba, Ph.D.

Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

Autoři

MUDr. Mgr. Zlata Baraníková

Dětská psychiatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

RNDr. Jana Barcalová

Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

MUDr. Daniel Blažek

Oddělení následné intenzivní péče pro děti Nemocnice Hořovice

MUDr. Olga Černá

Klinika dětského a dorostového lékařství 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

MUDr. Jan David, Ph.D.

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Jitka Dissou

Oddělení urgentního příjmu a lékařské služby první pomoci dětí Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Jana Djakow, Ph.D.

Oddělení následné intenzivní péče pro děti Nemocnice Hořovice
Klinika dětské anesteziologie a resuscitace Lékařské fakulty Masarykovy univerzity a Fakultní nemocnice Brno
Ústav simulační medicíny Lékařské fakulty Masarykovy univerzity

MUDr. Mahulena Exnerová

Oddělení dlouhodobé a intenzivní ošetrovatelské péče pro děti Nemocnice Hořovice
Klinika paliativní medicíny 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze
mobilní hospic Cesta domů, z.ú., Praha

MUDr. Kateřina Fabichová

Dětské oddělení Nemocnice Most, Krajská zdravotní, a.s.

MUDr. Martin Fajt

Klinika dětské chirurgie a traumatologie 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
a Fakultní Thomayerovy nemocnice

doc. MUDr. Filip Fencl, Ph.D.

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice
v Motole

MUDr. Dana Hechtová

Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny 2. lékařské fakulty
Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Pavel Heinige

Klinika dětské chirurgie a traumatologie 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
a Fakultní Thomayerovy nemocnice

MUDr. Bc. Dana Hlaváčková

Zdravotnická záchranná služba Středočeského kraje, Kladno

prof. MUDr. Jan Janoušek, Ph.D.

Dětské kardiocentrum 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice
v Motole

MUDr. Jakub Jonáš, Ph.D.

Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny 2. lékařské fakulty
Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Michal Jurovčík

Klinika ušní, nosní a krční 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní
nemocnice v Motole

Ing. Radek Kasl, DiS.

Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny 2. lékařské fakulty
Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Světlana Kroftová

ambulace dětské a dorostové psychiatrie, Kladno

Ing. Gabriela Kroneislová

Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

MUDr. Jana Kruba Vidunová, MBA, LL.M.

Zdravotnická záchranná služba Plzeňského kraje, p. o.

prof. MUDr. Jan Lebl, CSc.

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Alexandra Lehovcová

Oddělení urgentního příjmu a lékařské služby první pomoci dětí Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Peter Lux

Oddělení urgentního příjmu a lékařské služby první pomoci dětí Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Hana Malcová, Ph.D.

Oddělení revmatologie dětí a dospělých Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Júlia Miklošová

Oddělení urgentního příjmu a lékařské služby první pomoci dětí Fakultní nemocnice v Motole

doc. MUDr. Vladimír Mixa, Ph.D.

Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Martin Mužík

Gynekologicko-porodnické oddělení Nemocnice ve Frýdku-Místku

MUDr. Petr Pavlíček

Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Šárka Pešková

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

doc. MUDr. Tomáš Pešl, Ph.D.

Klinika dětské chirurgie a traumatologie 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní Thomayerovy nemocnice

MUDr. Lucie Poš, Ph.D.

Klinika dětské chirurgie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Martin Prchlík

Klinika dětské chirurgie a traumatologie 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní Thomayerovy nemocnice

Mgr. Alice Řezníčková

Dětské kardiocentrum 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Lucia Staníková

Klinika otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku Lékařské fakulty Ostravské univerzity a Fakultní nemocnice Ostrava

MUDr. Veronika Stará

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Antonín Šebela, Ph.D.

Klinika psychiatrie a lékařské psychologie 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Národního ústavu duševního zdraví

MUDr. Jana Šeblová, Ph.D., FESEM

Urgentní příjem Oblastní nemocnice Kladno, a.s.
Oddělení urgentního příjmu a lékařské služby první pomoci dětí Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Vojtěch Šedivý, Ph.D.

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

prof. MUDr. Richard Škába, CSc.

Klinika dětské chirurgie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

doc. MUDr. Roman Škulec, Ph.D.

Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví
Klinika anesteziologie, perioperační a intenzivní medicíny Fakulty zdravotnických studií Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem a Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem
Zdravotnická záchranná služba Středočeského kraje, Kladno
Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny Lékařské fakulty v Hradci Králové Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice Hradec Králové

MUDr. Ledjona Toni

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

prof. MUDr. Jana Třešňák Hercogová, CSc.

Dermatovenerologická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice Bulovka

Dermatovenerologická ambulance Institutu klinické a experimentální medicíny Dermatologie prof. Hercogové

MUDr. Václav Vobruba, Ph.D.

Klinika pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

MUDr. Pavel Vojtovič

Dětské kardiocentrum 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

MUDr. Robert Zajíček, Ph.D.

Klinika popáleninové medicíny 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice Královské Vinohrady

Recenzentky

doc. MUDr. Květa Bláhová, CSc.

Pediatrická klinika 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

doc. MUDr. Jarmila Drábková, CSc.

Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

GlideScope

verathon

Obsah

Předmluva	XXXIX
-----------------	-------

OBECNÁ ČÁST

1	Zásady a organizace dětské přednemocniční a urgentní péče <i>(Jana Šeblová, Jitka Dissou)</i>	3
1.1	Urgentní medicína, systémy urgentní péče a mezinárodní kontext	3
1.2	Urgentní příjem	5
1.3	Mimořádné události s hromadným postižením osob	5
1.4	Ostatní složky terénní péče o dětského pacienta v České republice a návaznost na nemocniční péči	6
1.5	Charakteristiky akutní a urgentní péče v dětském věku	7
1.6	Vzdělávání v oblasti dětské urgentní medicíny	8
2	Anatomické a fyziologické odlišnosti dětského věku související s urgentní péčí <i>(Vladimír Mixa)</i>	10
2.1	Oběhový systém	10
2.2	Dýchací systém	11
2.3	Vylučovací systém	13
2.4	Játra	13
2.5	Centrální nervový systém	14
2.6	Termoregulace	15
3	Základy farmakologie v dětské urgentní medicíně <i>(Vladimír Mixa, Petr Pavlíček)</i>	18
3.1	Sedace a analgezie	19
3.1.1	Co je důležité si uvědomit před podáním analgosedace	19
3.1.2	Druhy analgosedace	20
3.1.3	Sedativa	20
3.1.4	Opioidy	22
3.1.5	Ketamin	24
3.1.6	Neopioidní analgetika	25
3.1.7	Vhodné kombinace farmak	25
3.2	Svalová relaxancia	26
3.2.1	Praktické poznámky k použití relaxancií	27
3.3	Inhalační anestetika	28
3.4	Intravenózní anestetika	29
3.5	Lokální anestetika	29
3.6	Podpora srdeční činnosti	30
3.6.1	Léky převážně ovlivňující kontraktilitu nebo vazomotoriku	30
3.6.2	Léky používané k léčbě závažných arytmií	32

3.7	Volumová terapie, šok	32
3.8	Antihistaminika, antialergické léky, anafylaxe	35
3.8.1	Farmaka použítá v léčbě anafylaxe	35
3.8.2	Nefarmakologická opatření u anafylaxe	36
4	Základní propedeutické postupy (Vladimír Mixa, Jana Šeblová, Pavel Heinige)	37
4.1	Oxygenoterapie	37
4.2	Neinvazivní ventilace	38
4.2.1	Neinvazivní ventilace pozitivním přetlakem	39
4.2.2	High-flow nazální oxygenace (HFNO)	40
4.2.3	Kontraindikace aplikace neinvazivní ventilace	40
4.3	Zajištění dýchacích cest	40
4.3.1	Supraglotické pomůcky	40
4.3.2	Subglotické pomůcky a koniopunkce	42
4.4	Umělá plicní ventilace	48
4.5	Cévní přístupy	50
4.5.1	Žilní přístupy	50
4.5.2	Arteriální kanylace	61
4.6	Alternativní cesty pro podání léčiv	62
4.6.1	Nebulizace	63
4.6.2	Intranazální aplikace	63
4.6.3	Rektální podání	63
4.7	Imobilizace a transport dětí	64
4.7.1	Imobilizace krční páteře a celková imobilizace	64
4.7.2	Sejmutí helmy	65
4.7.3	Imobilizace zlomených končetin a páneve	65
5	Mimořádné události a dětský pacient z pohledu přednemocniční neodkladné péče (Jana Kruba Vidunová)	66
	Úvod	66
5.1	Důsledky odlišností v dětské anatomii a fyziologii	66
5.2	Důsledky odlišností v chování dítěte	67
5.3	Odlišnosti v přístupu a použitých postupech při ošetřování dítěte	67
5.4	Mimořádné události dlouhodobého charakteru a děti	68
5.5	Třídění dětských pacientů při mimořádné události s hromadným postižením osob	68
5.5.1	Třídění metodou JumpSTART	68
5.5.2	Třídění identifikační a třídící kartou	70
5.6	Ošetření dětí na místě mimořádné události	72
6	Schéma přijetí dítěte na urgentní příjem, nízkoprahový a vysokoprahový příjem, triáž (Jitka Dissou)	74
	Úvod	74
6.1	Dětský urgentní příjem	74

6.1.1	Struktura dětského urgentního příjmu	74
6.1.2	Personální vybavení	75
6.1.3	Materiální vybavení	75
6.2	Schéma přijetí dětského pacienta na dětský urgentní příjem	75
6.2.1	Přebírání výzvy od operačního střediska zdravotnické záchranné služby kontaktním místem centrálního příjmu	75
6.2.2	Převzetí pacienta od zdravotnické záchranné služby, letecké záchranné služby	75
6.2.3	Triáž	76
6.2.4	Vyšetření pacienta, anamnéza	78
6.2.5	Základní diagnosticko-terapeutická rozvaha	78
7	Základní propedeutika vyšetřování dítěte v urgentní péči (Pavel Heinige)	80
7.1	Úvod do propedeutiky dětské urgentní medicíny	80
7.1.1	Zvláštnosti dětského věku	81
7.2	Klinické vyšetření	81
7.2.1	Rychlé zhodnocení celkového stavu	81
7.2.2	Anamnéza	82
7.2.3	Fyzikální vyšetření	85
7.2.4	Orientační neurologické vyšetření	95
7.3	Monitorace vitálních funkcí	99
7.3.1	Monitorace dýchání	99
7.3.2	Monitorace oběhu	100
7.3.3	Monitorace stavu vědomí (neuromonitorace)	100
7.3.4	Monitorace stavu vnitřního prostředí	101
7.4	Základní laboratorní vyšetření	101
7.4.1	Point-of-care vyšetření krve v rámci urgentního příjmu	101
7.4.2	STATIM vyšetření krve	102
7.5	Zobrazovací vyšetření	102
7.5.1	Rentgen	102
7.5.2	Vyšetření ultrazvukem	104
7.5.3	Vyšetření počítačovou tomografií	105
8	Ultrazvuková diagnostika metodou POCUS (Roman Škulec)	106
	Úvod	106
8.1	Základní principy POCUS	106
8.2	Technické aspekty vyšetření	107
8.3	Spolehlivost POCUS v urgentní medicíně	108
8.4	Indikace a kontraindikace POCUS, cíle vyšetření	108
8.5	POCUS v urgentní medicíně v pediatrii – cílové orgány, orgánové systémy a klinické situace	109
8.5.1	POCUS pleury a plic	109
8.5.2	Vyšetření srdce a dolní duté žíly	115
8.5.3	Vyšetření břicha	121

8.5.4	Vyšetření během náhlé zástavy oběhu	125
8.5.5	Navigace intervenčních zákroků	126
8.5.6	Poranění skeletu	127
8.6	POCUS u dětí v přednemocniční neodkladné péči	128
8.7	Vzdělávání a získání kompetence pro POCUS u dětí	128
8.8	Dokumentace	128
9	Simulační medicína a její integrace (Radek Kasl)	131
	Úvod	131
9.1	Netechnické dovednosti	131
9.2	Technické dovednosti	132
9.3	Využívané způsoby výuky	133
9.4	Průběh simulačního cvičení	134
10	ECPR (resuscitace za použití mimotělní membránové oxygenace – ECMO) (Václav Vobruba)	138
10.1	Definice	138
10.2	Indikace k ECPR	138
11	Etické aspekty péče o dětského pacienta (Jana Šeblová)	140
	Úvod	140
11.1	Dítě a jeho rodina – komplexní přístup	141
11.2	Specifické etické problémy týkající se dětí	142
	11.2.1 Prenatální období	142
11.3	Konec života – i u dětí	143
	11.3.1 Resuscitace	143
	11.3.2 Dítě jako pacient v paliativní péči	144
	11.3.3 Eutanazie u dětí	144
12	Právní aspekty dětské urgentní péče (Jitka Dissou)	147
13	Komunikace s kriticky nemocným dítětem a jeho blízkými (Dana Hlaváčková, Alice Řezníčková)	152
13.1	Přednemocniční a nemocniční neodkladná péče a zdravotnický záchranný řetězec	152
13.2	Rozdíly v podmínkách poskytování neodkladné péče a jejich vliv na komunikaci s pacientem a jeho blízkými	152
	13.2.1 ZZS	152
	13.2.2 Nemocnice	153
	13.2.3 Podmínky při zajišťování úkolů medicíny katastrof	154
13.3	Stres a psychologická specifika dětského věku	154
	13.3.1 Stres	154
	13.3.2 Psychologická specifika	155

13.4	Dětský pacient, rodina a další vztahové osoby v podmínkách neodkladné péče	155
13.4.1	Reakce rodiny na závažnou životní situaci	155
13.4.2	Potřeby dětí a dospívajících v přednemocniční neodkladné péči	156
13.4.3	Potřeby dětí a dospívajících v nemocniční neodkladné péči	158
13.4.4	Potřeby rodičů dítěte vážně ohroženého na zdraví nebo v ohrožení života	158
13.5	Co pomáhá při komunikaci s dítětem, kterému je poskytována neodkladná péče v nemocnici	159
13.5.1	Jak mohou dítěti pomoci rodiče	159
13.5.2	Jak mohou dítěti pomoci zdravotníci	159
13.6	Účinná komunikace s dětským pacientem a jeho blízkými, sdělování závažné zprávy	159
13.6.1	Krizová komunikace s dětmi	159
13.6.2	Krizová komunikace s rodiči	160
13.6.3	Jak konkrétně postupovat	160
13.7	Poskytování první psychické pomoci zdravotnickým interventem	161

SPECIÁLNÍ ČÁST

14	Dopravní nehoda (<i>Pavel Heinige</i>)	165
14.1	Definice, charakteristika	165
14.2	Mechanismus úrazu	165
14.2.1	Spolujezdec ve voze	165
14.2.2	Sražený cyklista, sražený motocyklista	168
14.2.3	Cyklista a motocyklista, který narazil do překážky	168
14.2.4	Sražený chodec	168
14.3	Závažnost stavu, anamnéza, klinické vyšetření	170
14.3.1	Zhodnocení celkového stavu	170
14.3.2	Anamnéza	170
14.3.3	Orientační neurologické vyšetření	171
14.3.4	Fyzikální vyšetření	171
14.4	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	171
14.4.1	Zajištění dostatečné oxygenace	172
14.4.2	Zajištění dostatečné orgánové perfuze	173
14.4.3	Kontrola zevního krvácení	174
14.4.4	Celotělová fixace, fixace krční páteře a fixace pánve	174
14.4.5	Fixace zlomenin dlouhých kostí	174
14.4.6	Léčba bolesti	174
14.4.7	Observace a monitorace	175
14.4.8	Omezení transportních traumat	175
14.4.9	Maximální zkrácení doby transportu do kompetentní nemocnice (dětského traumacentra)	175
14.4.10	Péče o amputáty	176

14.5	Směrování transportu	177
14.6	Při příjmu	178
14.6.1	Vstupní odběry u pacienta po dopravní nehodě	179
14.7	Konzilia, zobrazovací metody	179
14.7.1	Konziliární klinická vyšetření	179
14.7.2	Zobrazovací vyšetření	180
14.8	Co s pacientem dál	181
15	Kraniotrauma (Pavel Heinige, Martin Prchlík)	185
15.1	Definice, charakteristika a popis stavu obecně	185
15.2	Etiologie a rozdělení kraniotraumat	185
15.2.1	Dělení kraniotraumat	185
15.2.2	Etiologie kraniotraumat	185
15.3	Diferenciální diagnóza	186
15.4	Anamnéza	186
15.4.1	Anamnéza nynějšího onemocnění	186
15.4.2	Osobní anamnéza	186
15.5	Fyzikální vyšetření v rámci přednemocniční péče	187
15.5.1	Zhodnocení celkového stavu	187
15.5.2	Vyšetření pohledem	187
15.5.3	Vyšetření poslechem	188
15.5.4	Vyšetření pohmatem	188
15.5.5	Vyšetření poklepem	188
15.5.6	Orientační neurologické vyšetření	188
15.6	Zajištění a léčba pacienta s kraniotraumatem v přednemocniční péči	189
15.6.1	Přístup k zajištění a terapii nemocného	189
15.6.2	Manitol, kortikoidy a kyselina tranexamová	190
15.6.3	Další opatření	191
15.7	Směrování transportu	192
15.8	Při přijetí	193
15.8.1	Klinické vyšetření, konziliární vyšetření	193
15.8.2	Vstupní odběry	193
15.8.3	Zobrazovací vyšetření	193
15.9	Co s pacientem dál	194
16	Úrazy obličeje – oko, nos, zuby (Jitka Dissou, Peter Lux)	196
16.1	Definice	196
16.2	Typy poranění obličeje jako celku	196
16.3	Poranění oka	196
16.4	Poranění nosu	197
16.5	Poranění zubů, čelistí, jazyka	197
16.6	Etiologie	197
16.7	Anamnestické údaje	198
16.8	Príznaky v rámci přednemocniční neodkladné péče	198
16.8.1	Príznaky při poranění oka	198

16.8.2	Příznaky při poranění nosu	198
16.8.3	Příznaky při poranění zubů či dutiny ústní	198
16.9	Vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	199
16.10	Diferenciální diagnóza	199
16.11	Ošetření, léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	199
16.11.1	Okno	199
16.11.2	Zuby	200
16.12	Vyšetření/náběry na urgentním příjmu	200
16.13	Terapie na urgentním příjmu	200
16.14	Hospitalizace	201
17	Poranění hrudníku (Martin Prchlík, Pavel Heinige)	202
17.1	Definice, charakteristika a popis stavu obecně	202
17.1.1	Typy poranění	202
17.2	Etiologie, anamnestické údaje	203
17.3	Příznaky, vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	203
17.3.1	Zhodnocení celkového stavu pacienta	203
17.4	Diferenciální diagnóza	204
17.4.1	Neúrazové příčiny bolesti na hrudi nebo dechové tísně, které je třeba diferenciatně diagnosticky odlišit	204
17.5	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční péče	205
17.6	Případné poznámky k dalšímu ošetření a transportu	206
17.7	Opatření v rámci převzetí dítěte s podezřením na poranění hrudníku na centrální příjem	206
17.7.1	Klinické vyšetření na urgentním příjmu	206
17.7.2	Konziliární vyšetření u dítěte s podezřením na poranění hrudníku	207
17.7.3	Laboratorní vyšetření na urgentním příjmu u dítěte s podezřením na poranění hrudníku	207
17.7.4	Zobrazovací vyšetření dítěte s podezřením na poranění hrudníku v rámci centrálního příjmu	207
17.8	Co s pacientem dál	209
18	Úrazy páteře (Pavel Heinige, Martin Prchlík, Tomáš Pešl)	210
18.1	Definice, charakteristika a popis stavu obecně	210
18.2	Etiologie, anamnestické údaje	210
18.3	Příznaky, vyšetření v rámci přednemocniční péče	210
18.4	Diferenciální diagnóza	211
18.5	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční péče	211
18.5.1	Obecná opatření u podezření na poranění páteře bez poranění míchy	211
18.5.2	Obecná opatření u podezření na poranění míchy	212
18.5.3	Kortikoidy v prvním období po poranění páteře	213
18.6	Poznámky k dalšímu ošetření a transportu	213
18.7	Vyšetření a péče o pacienta v rámci centrálního příjmu	213

18.8	Co s pacientem dál	214
18.8.1	Pacienti s poraněním páteře, bez poranění míchy	214
18.8.2	Pacienti s poraněním páteře a míchy	214
18.8.3	Pacienti se SCIWORA	214
19	Úrazy břicha (Martin Prchlík, Pavel Heinige)	217
19.1	Definice, charakteristika a popis stavu obecně	217
19.2	Etiologie, anamnestické údaje	217
19.3	Příznaky, vyšetření v rámci přednemocniční péče	217
19.3.1	Zhodnocení celkového stavu pacienta	217
19.3.2	Fyzikální vyšetření břicha	218
19.4	Diferenciální diagnóza	218
19.5	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	219
19.6	Případné poznámky k dalšímu ošetření a transportu	219
19.7	Opatření v rámci převzetí dítěte s podezřením na poranění břicha na centrální příjem	219
19.7.1	Klinické vyšetření na urgentním příjmu	219
19.7.2	Konziliární vyšetření u dítěte s podezřením na poranění břicha	220
19.7.3	Laboratorní vyšetření u dítěte s podezřením na poranění břicha na urgentním příjmu	220
19.7.4	Zobrazovací vyšetření dítěte s podezřením na poranění břicha v rámci centrálního příjmu	221
19.8	Co s pacientem dál	221
19.8.1	Indikace k urgentní operační revizi	221
19.8.2	Pacienti bez indikace k urgentní revizi	223
20	Úrazy končetin – fraktury, luxace PI	225
20.1	Definice, charakteristika a popis stavu	225
20.2	Etiologie, anamnestické údaje	225
20.3	Příznaky, vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	225
20.4	Diferenciální diagnóza	226
20.5	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	226
20.6	Poznámky k dalšímu ošetření a transportu	227
20.7	Vyšetření na urgentním příjmu	227
20.8	Schéma další péče na urgentním příjmu včetně konzilií a diagnostických metod	228
20.8.1	Schéma ošetření	228
20.8.2	Vyšetření	228
20.9	Hospitalizace	230
21	Polytrauma (Pavel Heinige, Martin Prchlík, Dana Hechtová)	231
	Úvod	231
21.1	Definice, charakteristika a popis stavu obecně	231
21.1.1	Typy poranění v rámci polytraumatu	232

21.2	Mechanismy úrazu u dětí	233
21.2.1	Dopravní nehody	233
21.2.2	Pády a skoky z výše	234
21.2.3	Sportovní úrazy	234
21.3	Diferenciální diagnóza	234
21.3.1	Přednemocniční triáž	235
21.4	Prvotní zhodnocení závažnosti stavu, odběr anamnézy, klinické vyšetření na místě úrazu	237
21.4.1	Zhodnocení celkového stavu	238
21.4.2	Anamnéza	238
21.4.3	Orientační neurologické vyšetření	239
21.4.4	Fyzikální vyšetření	239
21.5	Ošetření, zajištění a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	240
21.5.1	Zajištění dostatečné oxygenace	240
21.5.2	Zajištění dostatečné orgánové perfuze	243
21.5.3	Celotělová fixace, fixace krční páteře a fixace pánve	245
21.5.4	Fixace zlomenin dlouhých kostí	245
21.5.5	Léčba bolesti	245
21.5.6	Observace a monitorace	246
21.5.7	Omezení transportních traumat	247
21.5.8	Péče o amputáty	247
21.6	Opatření po předání pacienta do nemocnice	247
21.6.1	Péče o ventilaci	248
21.6.2	Péče o krevní oběh	248
21.7	Vstupní odběry u pacienta se závažným úrazem	249
21.8	Konzilia, zobrazovací metody	250
21.8.1	Konziliární klinická vyšetření	250
21.8.2	Zobrazovací vyšetření	250
21.9	Co s pacientem dál	251
22	Popáleninový úraz v dětském věku (Robert Zajíček)	255
22.1	Úvod a fáze popáleninového traumatu	255
22.2	Přednemocniční péče o dítě s termickým úrazem	255
22.2.1	Faktory závažnosti popáleninového úrazu	255
22.2.2	Neodkladná péče o popálené dítě	263
23	Tonutí (Jakub Jonáš)	266
23.1	Definice stavu	266
23.2	Klinický obraz tonutí	266
23.3	Diferenciální diagnostika	267
23.4	První pomoc	267
23.5	Postupy v rámci přednemocniční neodkladné péče	267
23.5.1	Anamnéza a základní fyzikální vyšetření	267
23.5.2	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	268
23.5.3	Péče na urgentním příjmu	268
23.5.4	Monitorace vitálních funkcí	268

23.5.5	Laboratorní vyšetření	268
23.5.6	Zobrazovací vyšetření	269
23.5.7	Terapie	269
24	Cizí těleso v dýchacích cestách (Júlia Miklošová, Jitka Dissou)	271
24.1	Definice stavu	271
24.2	Etiologie	271
24.3	Příznaky a vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	272
24.4	Diferenciální diagnóza	272
24.5	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	272
24.6	Vyšetření v rámci urgentního příjmu	273
24.7	Hospitalizace	273
25	Cizí těleso v trávicím traktu (Pavel Heinige)	274
25.1	Definice, charakteristika a popis stavu obecně	274
25.2	Etiologie, anamnestické údaje	274
25.2.1	Etiologie	274
25.2.2	Anamnestické údaje	275
25.3	Příznaky	275
25.3.1	Časné příznaky	275
25.3.2	Pozdní příznaky	276
25.4	Diferenciální diagnóza	276
25.5	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	276
25.6	Směrování transportu	277
25.7	Při přijetí	277
25.7.1	Znamé nebo velmi suspektní požití rizikového cizího tělesa	277
25.7.2	Neznámé požití cizího tělesa	278
25.8	Co s pacientem dál	278
26	Podezření na týrané nebo zneužívané dítě (Dana Hechtová)	281
26.1	Definice, charakteristika a popis stavu	281
26.2	Syndrom třeseného dítěte	281
26.3	Diferenciální diagnostika	282
26.4	Syndrom týraného dítěte u větších dětí	284
26.5	Právní aspekty jevu	285
27	Pokousání psem (Dana Hechtová)	287
27.1	Jak postupovat při poranění psem	287
28	Uštknutí hadem (Olga Černá)	290
28.1	Definice	290
28.2	Patofyziologie	290
28.3	Klinické příznaky	290
28.4	Terapie	291

29	Kousnutí hmyzem (Olga Černá)	292
29.1	Definice	292
29.2	Blanokřídlí (<i>Hymenoptera</i>)	292
29.3	Komáři (<i>Culicidae</i>)	293
29.4	Klíště obecné (<i>Ixodes ricinus</i>)	293
29.5	Blechy, štěnice	294
29.6	Veš dětská (<i>Pediculus capitis</i>)	294
30	Bolesti hlavy (Jitka Dissou)	295
30.1	Definice	295
30.2	Etiologie, anamnestická data	295
30.3	Příznaky a vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	295
30.4	Diferenciální diagnóza	295
30.5	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče, transport ...	296
30.6	Vyšetření, náběry a schéma další péče v rámci urgentního příjmu	297
30.7	Hospitalizace	297
31	Dušnost (Alexandra Lehovcová, Jitka Dissou)	298
	Úvod	298
31.1	Teoretické podklady	298
	31.1.1 Rozdílná anatomie dětských dýchacích cest	298
	31.1.2 Fyziologické aspekty	298
	31.1.3 Orientační hodnoty vitálních funkcí	299
31.2	Vyšetření v rámci přednemocniční péče a urgentních příjmů	299
	31.2.1 Zhodnocení stavu	299
	31.2.2 Respirační selhání	299
	31.2.3 Anamnestické údaje	300
	31.2.4 Vyšetření	300
31.3	Terapie, léčebný postup	302
31.4	Etiologie respiračních obtíží, diferenciální diagnóza	302
32	Sufokace (Jitka Dissou)	304
32.1	Definice	304
32.2	Etiologie	304
32.3	Anamnestická data	304
32.4	Příznaky	304
32.5	Vyšetření	304
32.6	Diferenciální diagnóza	305
32.7	Terapie	305
33	Kašel, stridor (Alexandra Lehovcová, Jitka Dissou)	306
33.1	Kašel	306
	33.1.1 Definice	306
	33.1.2 Etiologie	306

33.1.3	Anamnestické údaje	306
33.1.4	Příznaky a vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	307
33.1.5	Diferenciální diagnóza, možné příčiny kašle	307
33.1.6	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	307
33.1.7	Vyšetření a náběry v rámci centrálního příjmu	307
33.1.8	Schéma další péče na centrálním příjmu	308
33.2	Stridor	308
33.2.1	Definice	308
33.2.2	Patofyziologie, anatomie	308
33.2.3	Etiologie, anamnestická data	308
33.2.4	Diferenciální diagnóza	308
33.2.5	Vyšetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	309
33.2.6	Akutní subglotická laryngitida	309
33.2.7	Astma / obstrukční bronchitida	311
34	Bolest, otok krku (<i>Jitka Dissou, Lucia Staníková</i>)	314
34.1	Definice, charakteristika stavu	314
34.2	Etiologie, anamnestické údaje	314
34.3	Příznaky a vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	314
34.4	Diferenciální diagnóza bolesti v krku	315
34.4.1	Akutní epiglottitida	315
34.5	Diferenciální diagnóza otoku krku zevně	315
34.6	Ošetření, léčba, transport v přednemocniční neodkladné péči	320
34.7	Vyšetření a náběry, konzilia na urgentním příjmu	320
34.8	Hospitalizace	321
35	Bolest v oblasti ucha a nosu (<i>Michal Jurovčák</i>)	322
35.1	Bolest otogenního původu	322
35.1.1	Zevní ucho	322
35.1.2	Střední ucho a mastoid	323
35.1.3	Bolest neotogenního původu	323
35.1.4	Léčebná opatření v rámci přednemocniční péče	324
35.1.5	Léčebná opatření v rámci ambulantní pohotovostní a nemocniční péče a diferenciální diagnóza	324
35.1.6	Pomocné diagnostické metody	325
35.2	Bolest oblasti nosu	326
35.2.1	Trauma nosu	326
35.2.2	Záněty nosu a nosních dutin	326
35.2.3	Tumory nosu	326
36	Bolest na hrudi (<i>Pavel Vojtovič</i>)	328
36.1	Definice a charakteristika	328
36.2	Klasifikace bolesti na hrudi	328

36.2.1	Nekardiologická onemocnění	328
36.2.2	Kardiologická onemocnění	330
36.3	Diagnostický postup	332
36.3.1	Anamnéza	333
36.3.2	Fyzikální vyšetření	333
36.3.3	Vyšetření	334
36.4	Léčba bolesti na hrudi	334
36.4.1	Pediatrický kardiolog – vyšetření	335
37	Palpitace (Jan Janoušek)	337
37.1	Definice a charakteristika	337
37.2	Patofyziologie	337
37.3	Dokumentace srdečního rytmu při palpitacích	337
37.4	Etiologie palpitací	338
37.4.1	Reentry	338
37.4.2	Abnormální automacie	338
37.4.3	Následná depolarizace	338
37.5	Diagnostická kritéria	338
37.6	Akutní léčba	339
37.6.1	Dobře tolerovaná tachykardie se štíhlými komplexy QRS	339
37.6.2	Dobře tolerovaná monomorfní tachykardie se širokými komplexy QRS	339
37.6.3	Polymorfní tachykardie se širokými komplexy QRS, hemodynamicky nestabilní tachykardie jakékoliv morfologie ...	340
37.6.4	Fibrilace komor	340
37.7	Další postup	340
37.8	Dlouhodobá léčba	340
37.9	Komplikace	340
38	Cyanóza (Pavel Vojtovič)	342
38.1	Definice	342
38.2	Etiologie cyanózy	342
38.2.1	Centrální cyanóza	342
38.2.2	Periferní cyanóza	342
38.2.3	Život ohrožující stavy	343
38.3	Diagnostický postup	347
38.3.1	Anamnéza	347
38.3.2	Fyzikální vyšetření	347
38.3.3	Pomocná vyšetření	348
38.3.4	Diagnostická rozvaha při cyanóze	348
39	Syndrom multisystémové zánětlivé odpovědi asociovaný s infekcí SARS-CoV-2 u dětí (PIMS-TS) (Filip Fencl, Veronika Stará, Jan David, Ledjona Toni, Šárka Pešková, Vojtěch Šedivý, Hana Malcová, Jan Lebl)	351

	Úvod	351
39.1	Terminologie	351
39.2	Epidemiologie PIMS-TS	351
39.3	Diagnóza PIMS-TS	352
39.4	Organizace péče o pacienty s PIMS-TS	352
	39.4.1 Klinický obraz – symptomatologie PIMS-TS	353
	39.4.2 Typické laboratorní nálezy	356
	39.4.3 Zobrazovací a ostatní vyšetření – typické nálezy	357
39.5	Terapie	357
40	Neúrazová bolest končetin, zad a kloubů (Pavel Heinige)	363
40.1	Definice, charakteristika a popis stavu obecně	363
40.2	Etiologie, diferenciální diagnóza, anamnestické údaje	363
	40.2.1 Příčiny akutní bolesti zad a končetin napříč dětským věkem	363
	40.2.2 Příčiny akutní bolesti kloubů napříč dětským věkem	366
	40.2.3 Anamnéza	367
40.3	Vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	367
	40.3.1 Vyšetření pohledem	367
	40.3.2 Vyšetření pohmatem	368
	40.3.3 EKG	368
40.4	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	368
40.5	Během příjmu	368
40.6	Co s pacientem dál	369
41	Bolest, otok skrota, genitálu (Pavel Heinige, Martin Prchlík, Martin Fajt)	371
41.1	Charakteristika a popis stavu obecně	371
41.2	Diferenciální diagnóza	371
	41.2.1 Onemocnění skrota	371
41.3	Anamnéza a fyzikální nález v přednemocniční neodkladné péči	376
	41.3.1 Cíle	376
	41.3.2 Parafimóza	376
	41.3.3 Torze semenného provazce	377
	41.3.4 Uskřinutá tříselná kýla	377
	41.3.5 Anamnéza u akutního skrotálního syndromu	377
41.4	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	378
41.5	Vyšetření a náběry během příjmu	378
41.6	Co s pacientem dál	379
42	Otok dolních končetin, povšechný otok (Pavel Heinige, Martin Fajt) ...	380
42.1	Definice, charakteristika a popis stavu	380
42.2	Etiologie, anamnestické údaje	380
42.3	Diferenciální diagnóza	381
	42.3.1 Nefrotický syndrom	381
	42.3.2 Srdeční selhání	382

42.3.3	Anafylaktická a toxoalergická reakce	382
42.3.4	Otok jako komplikace infekce	382
42.3.5	Myxedém	382
42.3.6	Hluboká žilní trombóza	382
42.3.7	Lymfedém	383
42.3.8	Další příčiny otoků	383
42.4	Přednemocniční péče	384
42.4.1	Vyšetření v rámci přednemocniční péče	384
42.4.2	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	385
42.4.3	Poznámky k transportu	385
42.5	Přijetí do nemocnice	386
42.5.1	Vyšetření a náběry v rámci centrálního příjmu	386
42.5.2	Další péče na centrálním příjmu včetně konzilií a diagnostických metod	386
42.6	Co s pacientem dál	390
43	Poruchy vědomí (Jitka Dissou, Jana Šeblová)	392
43.1	Definice	392
43.2	Etiologie	392
43.3	Diferenciální diagnostika	392
43.4	Vyšetření a anamnestická data	394
43.5	Terapie	394
44	Kolapsový stav (Jitka Dissou, Jana Šeblová)	396
44.1	Definice	396
44.2	Etiologie	396
44.3	Diferenciální diagnostika kolapsových stavů a synkop	396
44.4	Vyšetření pacienta	397
44.5	Transport pacienta a přijetí na urgentní příjem	397
44.6	Hospitalizace	398
45	Křeče (Jitka Dissou, Jana Šeblová)	399
45.1	Definice	399
45.2	Etiologie	399
45.3	Typy křečí	399
45.4	Diferenciální diagnostika	400
45.5	Vyšetření včetně anamnestických údajů	400
45.6	Terapie	401
46	Horečka (Václav Vobruba)	403
46.1	Definice a charakteristika	403
46.2	Patofyziologie	403
46.3	Způsob měření teploty	403
46.4	Etiologie horečky	404

46.4.1	Infekční příčiny horečky	404
46.4.2	Horečka s alterací celkového stavu	404
46.4.3	Neinfekční příčiny horečky	404
46.4.4	Horečka bez zjevné příčiny	404
46.5	Diagnostická kritéria	404
46.6	Léčba	406
46.6.1	Diagnosticko-léčebný postup	406
46.6.2	Antipyretická léčba	406
46.7	Komplikace	407
47	Hypotermie (Václav Vobruba)	409
47.1	Definice hypotermie	409
47.2	Patofyziologie hypotermie	409
47.2.1	Vliv hypotermie na jednotlivé systémy	409
47.3	Klinický obraz	410
47.4	Diagnostika	411
47.5	Léčba	411
47.6	Léčebná hypotermie	412
48	Alergie, anafylaxe (Olga Černá)	414
48.1	Definice	414
48.2	Patofyziologie	414
48.2.1	IgE zprostředkovaná anafylaxe	414
48.2.2	Non-IgE zprostředkovaná anafylaxe	415
48.2.3	Neimunitní anafylaxe	415
48.2.4	Účinky mediátorů anafylaktické reakce	416
48.3	Klinické projevy anafylaxe	416
48.4	Vyšetření	417
48.4.1	Klinické vyšetření	417
48.4.2	Laboratorní vyšetření	417
48.5	Diferenciální diagnostika	417
48.6	Terapie	418
48.6.1	První pomoc	418
48.6.2	Odborná pomoc	418
48.7	Následná péče	420
49	Bolesti břicha (Pavel Heinige)	421
49.1	Definice, charakteristika a popis stavu obecně	421
49.1.1	Rozdělení bolesti břicha	421
49.2	Diferenciální diagnóza	421
49.2.1	Diferenciální diagnóza gastrointestinálních bolestí břicha s ohledem na věk pacienta	421
49.2.2	Diferenciální diagnóza bolestí břicha z non-gastrointestinálních příčin	423
49.3	Anamnéza	425

49.3.1	Anamnéza nynějšího onemocnění u dětí s bolestí břicha	425
49.3.2	Osobní anamnéza u dětí s bolestí břicha	425
49.4	Přednemocniční péče	425
49.4.1	Hodnocení celkového stavu pacienta s bolestí břicha	426
49.4.2	Hodnocení lokálního nálezu na břicho	426
49.4.3	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	427
49.5	Směrování transportu	428
49.6	Během přijetí	428
49.7	Další péče při příjmu, včetně konzilií a diagnostických metod	428
49.7.1	Konziliární vyšetření na centrálním příjmu	428
49.7.2	Zobrazovací vyšetření břicha	428
49.7.3	Terapie u pacienta s bolestí břicha na urgentním příjmu	430
49.8	Co s pacientem dál	430
50	Zvracení (Pavel Heinige, Martin Fajt)	432
50.1	Definice a charakteristika	432
50.2	Diferenciální diagnóza	432
50.2.1	Novorozenecký věk	432
50.2.2	Kojenecký věk	433
50.2.3	Předškolní a školní věk	434
50.2.4	Dospívání	434
50.3	Anamnestické údaje	436
50.4	Přednemocniční péče	436
50.4.1	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče, směrování transportu	437
50.5	Během příjmu	438
50.6	Po příjmu	438
51	Průjem (Pavel Heinige)	440
51.1	Definice, charakteristika a popis stavu obecně	440
51.2	Etiologie, anamnestické údaje	440
51.2.1	Etiologie	440
51.2.2	Anamnéza	441
51.3	Přednemocniční péče	442
51.3.1	Léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	442
51.3.2	Směrování transportu	443
51.4	Při příjmu	444
51.5	Co s pacientem dál	444
52	Krvácení z konečniku a krev ve stolici u dětí (Richard Škába, Lucie Poš)	447
52.1	Novorozenci	447
52.1.1	Nezralý novorozenec	447
52.1.2	Apatický novorozenec	447
52.1.3	Dehydratovaný, oběhově alterovaný novorozenec	448

52.1.4	Poranění konečníku u novorozence	448
52.1.5	Krev ve stolici novorozence	448
52.2	Kojenci	448
52.2.1	Ileokolická invaginace	448
52.3	Batolata a předškolní věk	449
52.3.1	Meckelův divertikl	449
52.3.2	Juvenilní rektální polyp	449
52.3.3	Trhlina řitní	450
52.3.4	Poranění řiti a konečníku	450
52.3.5	Krvácení z jícnových varixů	450
52.4	Školní děti a dospívající	450
52.4.1	Nespecifické střevní záněty, kolitidy a polypózy	450
52.4.2	Arteriovenózní malformace rekta a kolon	451
52.4.3	Hemangiomy tenkého a tlustého střeva	451
53	Dysurie, anurie, hematurie (Peter Lux, Jitka Dissou)	453
53.1	Definice	453
53.2	Etiologie	453
53.3	Anamnestické údaje	453
53.4	Příznaky v rámci přednemocniční neodkladné péče	454
53.5	Vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	454
53.6	Diferenciální diagnóza	454
53.7	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	455
53.8	Vyšetření, náběry a léčba na centrálním příjmu	455
53.9	Hospitalizace	455
54	Gynekologické příčiny bolestí břicha (Martin Mužík)	457
54.1	Definice a vymezení pojmu	457
54.2	Torze adnex	457
54.2.1	Klinický stav	457
54.2.2	Anamnéza	457
54.2.3	Vyšetření v rámci centrálního příjmu	458
54.2.4	Diagnostika	458
54.2.5	Diferenciální diagnóza	458
54.2.6	Schéma další péče	458
54.3	Ruptura ovariální cysty	458
54.3.1	Klinický stav	459
54.3.2	Anamnéza	459
54.3.3	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	459
54.3.4	Vyšetření v rámci centrálního příjmu	459
54.3.5	Diagnostika	459
54.3.6	Diferenciální diagnóza	460
54.3.7	Schéma další péče	460
54.4	Dysmenorea	460
54.4.1	Etiologie	460
54.4.2	Klinický stav	460

54.4.3	Anamnéza	460
54.4.4	Diferenciální diagnóza	461
54.4.5	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	461
54.4.6	Vyšetření v rámci centrálního příjmu	461
54.4.7	Schéma další péče	461
54.5	Úrazy zevního genitálu	461
54.5.1	Krytá poranění	462
54.5.2	Krvácivá poranění	462
54.5.3	Přednemocniční péče	462
54.5.4	Vyšetření v rámci centrálního příjmu	462
55	Neprospívání u kojenců a batolat (Václav Vobruba)	464
55.1	Definice neprospívání	464
55.2	Patofyziologie	464
55.3	Klinický obraz	464
55.4	Etiologie a diferenciální diagnostika	464
55.5	Laboratorní vyšetření	466
55.6	Terapie	466
56	Dehydratace, metabolický rozvrat (Václav Vobruba)	467
56.1	Dehydratace	467
56.1.1	Definice dehydratace	467
56.1.2	Fyziologické poznámky k tělním tekutinám	467
56.1.3	Patofyziologie dehydratace	469
56.1.4	Klinický obraz	470
56.1.5	Laboratorní vyšetření	470
56.1.6	Terapie dehydratace	470
56.2	Hypernatremie	471
56.2.1	Definice	471
56.2.2	Etiologie	472
56.2.3	Klinický obraz	472
56.2.4	Diagnostika	473
56.2.5	Laboratorní vyšetření	473
56.2.6	Léčba	473
56.3	Hyponatremie	473
56.3.1	Definice	473
56.3.2	Etiologie	474
56.3.3	Klinický obraz	474
56.3.4	Laboratorní vyšetření	474
56.3.5	Léčba	475
56.4	Hypokalemie	475
56.4.1	Definice	475
56.4.2	Patofyziologie	475
56.4.3	Etiologie	475
56.4.4	Klinický obraz	475

56.4.5	Laboratorní vyšetření	475
56.4.6	Léčba	476
56.5	Hyperkalemie	477
56.5.1	Definice	477
56.5.2	Etiologie	477
56.5.3	Klinický obraz	477
56.5.4	Léčba	477
56.6	Poruchy acidobazické rovnováhy	478
56.6.1	Základní pojmy acidobazické rovnováhy	478
56.6.2	Metabolická acidóza	478
56.6.3	Metabolická alkalóza	479
56.6.4	Respirační acidóza	479
56.6.5	Respirační alkalóza	480
57	Diabetická ketoacidóza (Pavel Heinige)	481
57.1	Definice, charakteristika a popis stavu obecně	481
57.2	Diferenciální diagnóza	481
57.3	Anamnéza	481
57.4	Klinika	482
57.5	Přednemocniční péče	482
57.6	Směrování transportu	482
57.7	Během příjmu	483
57.8	Pomocné metody při příjmu	483
57.9	Co s pacientem dál	483
58	Žloutenka (Václav Vobruba)	485
	Úvod	485
58.1	Metabolismus bilirubinu	485
58.2	Klinický obraz	485
58.3	Etiologie	486
58.4	Diagnostika	487
58.5	Léčba	488
58.6	Hyperbilirubinemie u novorozence	488
58.6.1	Fyziologická žloutenka novorozence	488
58.6.2	Ikterus kojených novorozenců	489
58.6.3	RhD a AB0 inkompatibilita	489
59	Kožní projevy a léze, exantém, krvácivé projevy na kůži (Jana Třešňák Hercogová)	491
59.1	Definice, charakteristika a popis stavu obecně	491
59.2	Etiologie, anamnestické údaje	491
59.3	Příznaky, vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	493
59.4	Diferenciální diagnóza	495
59.5	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	495
59.6	Poznámky k dalšímu ošetření a transportu	495

59.7	Vyšetření a náběry v rámci centrálního příjmu	496
59.8	Schéma další péče na centrálním příjmu včetně konzilií a diagnostických metod	496
59.9	Co s pacientem dál	496
60	Importované infekce v dětském věku (Gabriela Kroneislová)	497
60.1	Určení importované nákazy	497
60.2	Typické importované nákazy	498
60.2.1	Gastrointestinální onemocnění	498
60.2.2	Horečnatá onemocnění	499
60.2.3	Dermatologická onemocnění	499
60.3	Preventivní opatření	500
60.4	Specializovaná centra	500
60.5	Mikrobiologický screening	501
61	Úpal, úžeh (Pavel Heinige)	503
61.1	Definice, charakteristika a popis stavu obecně	503
61.1.1	Úpal	503
61.1.2	Úžeh	503
61.2	Patofyziologie	503
61.2.1	Úpal	503
61.2.2	Úžeh	504
61.3	Diferenciální diagnóza	504
61.4	Anamnéza	504
61.4.1	Anamnéza nynějšího onemocnění	504
61.4.2	Osobní anamnéza	505
61.5	Příznaky, vyšetření v rámci přednemocniční péče	505
61.6	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční péče	506
61.7	Směrování transportu	506
61.8	Vyšetření v rámci příjmu	506
61.8.1	Klinické vyšetření při příjmu	506
61.8.2	Laboratorní vyšetření při příjmu	507
61.8.3	Zobrazovací vyšetření při příjmu	507
61.9	Hospitalizace	508
62	Intoxikace (Petr Pavlíček)	509
62.1	Definice a vymezení pojmu	509
62.2	Etiologie a anamnéza	509
62.3	Klinické příznaky a vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	510
62.4	Diferenciální diagnostika	511
62.5	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	511
62.6	Centrální příjem	511

63	Otrava oxidem uhelnatým (Petr Pavlíček)	515
63.1	Definice a vymezení pojmu	515
63.2	Etiologie a anamnéza	515
	63.2.1 Zdroje otravy oxidem uhelnatým	515
	63.2.2 Anamnestické údaje	515
63.3	Klinické příznaky a vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	516
63.4	Diferenciální diagnostika	516
63.5	Ošetření a léčba v rámci přednemocniční neodkladné péče	516
63.6	Transport	517
63.7	Centrální příjem	517
64	Abúzus alkoholu a návykových látek (Petr Pavlíček)	519
64.1	Abúzus alkoholu	519
	64.1.1 Klinické příznaky a vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	519
	64.1.2 Centrální příjem	520
64.2	Abúzus návykových látek	520
	64.2.1 Klinické příznaky a vyšetření v rámci přednemocniční neodkladné péče	521
	64.2.2 Centrální příjem	522
65	Proces detoxikace u dětí a adolescentů (Světlana Kroftová, Antonín Šebela)	523
65.1	Systém péče v České republice	523
65.2	Dětské a dorostové detoxikační centrum	523
65.3	Klinický profil klientů centra	523
	65.3.1 Uživatelé amfetaminů	524
	65.3.2 Uživatelé kanabinoidů	524
	65.3.3 Uživatelé alkoholu	525
	65.3.4 Uživatelé jiných látek	525
65.4	Další fakta z klinické praxe	526
65.5	Nejčastěji používané léky na DaDDC	526
66	Akutní psychóza, akutní stavy v dětské psychiatrii (Zlata Baraníková)	528
66.1	Definice a charakteristika	528
66.2	Přístup k dětskému psychiatrickému pacientovi	528
66.3	Psychiatrický nález v rámci naléhavé péče	528
	66.3.1 Nespolupracující pacient	528
	66.3.2 Suicidální pacient	529
	66.3.3 Agresivní pacient	529
66.4	Etiopatogeneze	529
66.5	Poruchy psychického vývoje	530

66.5.1	Psychotické poruchy v dětství	530
66.5.2	Emoční poruchy v dětství	530
66.5.3	Hyperkinetické poruchy v dětství	530
66.5.4	Pervazivní vývojové poruchy	531
66.5.5	Naléhavé stavy u poruch příjmu potravy	531
66.6	Terapie v pedopsychiatrii	532
66.6.1	Antidepresiva	532
67	Dítě se závažným život limitujícím nebo život ohrožujícím onemocněním v prostředí přednemocniční a urgentní péče (Jana Djakow, Mahulena Exnerová)	537
	Základní východiska, definice a pojmy	537
67.1	Principy dlouhodobé péče, péče o děti s komplexními medicínskými potřebami a plánování budoucí péče	539
67.2	Nejen etické výzvy pro poskytovatele přednemocniční a urgentní péče při péči o děti s život limitujícím a život ohrožujícím onemocněním	540
67.3	Etika resuscitace dítěte s paliativními potřebami	543
67.4	Poznámky ke komunikaci	543
68	Překotný porod (Jana Djakow, Daniel Blažek)	546
68.1	Definice, incidence, příčiny a rizikové faktory	546
68.2	Příznaky překotného porodu	546
68.3	Porodní doby během překotného porodu a základní opatření neodkladné pomoci, probíhá-li porod mimo zdravotnické zařízení	547
68.3.1	První doba porodní (otevírací)	547
68.3.2	Druhá doba porodní (vypuzovací)	547
68.3.3	Třetí doba porodní (k lůžku, porod placenty)	550
68.3.4	Čtvrtá doba porodní (poporodní)	550
68.3.5	Transport a předání rodičky a dítěte	551

RESUSCITACE

69	Kardiopulmonální resuscitace (PBLS/PALS – paediatric basic / advanced life support) (Jana Djakow, Daniel Blažek, Jana Šeblová)	555
69.1	Úvod do problematiky	555
69.1.1	Rozdělení dětského věku pro účely neodkladné resuscitace	556
69.1.2	Důsledky anatomických a fyziologických odlišností u dětí pro neodkladnou resuscitaci	556
69.1.3	Možné cesty vedoucí k srdeční zástavě u dětí	559
69.2	Zhodnocení stavu kriticky nemocného nebo poraněného dítěte. Základní postup při známkách respiračního a oběhového selhání – prevence zástavy dechu a oběhu	560

69.2.1	Zhodnocení stavu dítěte na první pohled (quick look)	560
69.2.2	Primární hodnocení kriticky nemocného nebo vážně poraněného dítěte: ABCDE	561
69.3	Základní neodkladná resuscitace dětí (<i>PBLS – paediatric basic life support</i>)	571
69.3.1	Pořadí úkonů při základní neodkladné resuscitaci	571
69.3.2	Základní neodkladná resuscitace dětí prováděná záchránci s povinností poskytnout pomoc	572
69.3.3	Kdy přivolat pomoc?	578
69.3.4	Automatizovaná externí defibrilace a základní neodkladná resuscitace	578
69.3.5	Zotavovací poloha	578
69.4	Obstrukce dýchacích cest cizím tělesem	578
69.4.1	Rozpoznání obstrukce dýchacích cest cizím tělesem	579
69.4.2	Postup při obstrukci dýchacích cest cizím tělesem	579
69.5	Rozšířená neodkladná resuscitace dětí (<i>PALS – paediatric advanced life support</i>)	581
69.5.1	Zahájení resuscitace	582
69.5.2	Rozšířená léčba zástavy dechu a oběhu	582
69.5.3	Bezpečná defibrilace	587
69.5.4	Práce týmu při pediatrické resuscitaci	588
69.6	Léky používané při resuscitaci a iniciální léčbě kriticky nemocného dítěte	588
69.6.1	Adrenalin	588
69.6.2	Amiodaron	589
69.6.3	Lidokain	589
69.6.4	Atropin	589
69.6.5	Kalcium	589
69.6.6	Glukóza	589
69.6.7	Naloxon	590
69.6.8	Magnezium	590
69.6.9	Bikarbonát sodný	590
69.6.10	Adenosin	590
69.6.11	Vazoaktivní látky	591
69.7	Poresuscitační péče	591
69.7.1	Dýchací cesty a dýchání (A, B)	591
69.7.2	Krevní oběh (C)	592
69.7.3	Neurologická stabilizace (D)	592
69.7.4	Celkové vyšetření a anamnestické údaje (E)	593
69.8	Operační středisko zdravotnické záchranné služby a resuscitace	593
69.9	Etické aspekty resuscitace dítěte	594
69.9.1	Prognóza náhlé zástavy dechu a oběhu	594
69.9.2	Přítomnost rodičů	594
69.9.3	Podpurné psychosociální intervenční služby	595

70 Resuscitace a podpora poporodní adaptace novorozence
(*Jana Djakow, Daniel Blažek*) 597

70.1	Příprava	597
	70.1.1 Plánované domácí porody	598
	70.1.2 Vybavení a prostory	598
	70.1.3 Regulace tělesné teploty	599
70.2	První zhodnocení novorozence	599
	70.2.1 Dýchání	599
	70.2.2 Srdeční frekvence	600
	70.2.3 Svalový tonus	600
	70.2.4 Barva a pulzní oxymetrie	600
70.3	Resuscitace novorozence	600
	70.3.1 Postup těsně po porodu	600
	70.3.2 Dýchací cesty (A)	602
	70.3.3 Počáteční prodýchávání a umělá plicní ventilace (B)	603
	70.3.4 Podpora krevního oběhu (C)	606
	70.3.5 Specifické situace při resuscitaci novorozence	609
70.4	Transport a poresuscitační péče	609
	70.4.1 Transport novorozence	609
	70.4.2 Poresuscitační péče	610
70.5	Etické úvahy	610
	70.5.1 Nezahájení nebo ukončení resuscitace	610
	70.5.2 Komunikace s rodiči dítěte	611

PŘÍLOHY

71	Diagnostika a léčba život ohrožujícího krvácení u dětských pacientů v intenzivní a perioperační péči (Česko-slovenský mezioborový doporučený postup) (Tomáš Zaoral, Jan Blatný, Václav Vobruba, Slavo Nosál, Dušan Raffaj, Karel Cvachovec, Vladimír Černý)	615
71.1	Definice život ohrožujícího krvácení	615
	71.1.1 Stupeň závažnosti krvácení	616
	71.1.2 Nežtižitelné život ohrožující krvácení	616
71.2	Doporučení	616
	71.2.1 Diagnostika a monitorace	616
	71.2.2 Kontrola krvácení	617
	71.2.3 Optimalizace tkáňové oxygenace a systémové homeostázy	617
	71.2.4 Léčba koagulopatie a postupy k obnovení krevního srážení	618
72	Diferenciální diagnostika na podkladě klinických a laboratorních příznaků (Václav Vobruba)	621
73	Laboratorní vyšetření (Jana Barcalová, Václav Vobruba)	636
Souhrn		649

Summary	650
O autorech	651
Seznam zkratek	655
Rejstřík	661

Předmluva

Vážení čtenáři,

po době kratší než dva roky dostáváte do ruky třetí, doplněné a mírně rozšířené vydání knihy Dětská přednemocniční a urgentní péče. Stejně jako předchozí dvě vydání, která byla čtenáři velmi dobře přijata a záhy rozprodána, si i toto vydání opět klade za cíl vyplňovat mezeru v nabídce odborné literatury a poskytnout publikaci zaměřenou na problematiku péče o urgentně nemocné či poraněné dítě. Ačkoliv zásahy zaměřené na kriticky nemocné dítě představují jen zlomek z celkového počtu výjezdů záchranných služeb, a stejně tak odděleními urgentního příjmu v nemocnicích prochází podstatně více dospělých než dětí, praxe ukázala, že kniha poskytující poznatky z dětské urgentní medicíny je nesmírně potřebná a je žádoucí, aby byla na trhu trvale přítomna.

Široký autorský kolektiv skládající se z lékařů, převážně dětských specialistů pracujících na záchranné službě, urgentních příjmech a jednotkách intenzivní péče velkých nemocnic, sestavil knihu určenou pro lékařské i nelékařské zdravotnické pracovníky, kteří se ve své práci mohou setkat s dítětem v těžkém stavu. Při přípravě publikace jsme vycházeli především z potřeb těchto zdravotníků. Předpokládáme, že opět uvítají přehlednou monografii, která jim poskytne orientaci v péči o dětského pacienta. Dítě v kritickém stavu je totiž v podmínkách běžné urgentní a přednemocniční péče stále do značné míry obávaným pacientem. Nemalou měrou k tomu přispívá mimořádná rozličnost diagnóz, s nimiž je lékař či jiný zdravotnický pracovník při ošetřování dítěte konfrontován, a jejich odlišnost od diagnóz dospělých pacientů. K tomu všemu se přidává věk pacienta a rozdílný přístup, který vyžaduje novorozenec, batole či adolescent.

Minulé roky ukázaly, že předchozí vydání byla vyhledávanou učebnicí i mezi studenty zdravotnických vysokých škol. Tato skutečnost je pro nás mimořádně potěšující. Nejen z tohoto důvodu je kniha opět koncipována jako monografie obsahující nejprve obecnou část, kde jsou shromážděny základní teoretické poznatky zejména z dětské fyziologie a farmakologie a základní principy záchranné služby. Rozsah těchto kapitol si samozřejmě neklade nárok být vyčerpávající, ale pro rukověť dětské urgentní medicíny je považujeme za dostačující. Navazující speciální část shromažďuje údaje o konkrétních urgentních stavech jak interní, tak chirurgické povahy, které přicházejí v úvahu v dětském věku. Přístup jednotlivých autorů ke zpracování zadaných témat zachovává jednotné schéma, i když se do jisté míry liší rozsahem textu. Obecná i speciální část byly doplněny o několik kapitol, které soudě dle odezvy čtenářů v minulých vydáních chyběly. Převážná většina spoluautorů knihy pak svoje kapitoly doplnila či přepracovala podle nových poznatků a zkušeností. Samostatná kapitola se týká problematiky kardiopulmonální resuscitace, která je sepsána podle platných guidelines Evropské resuscitační rady z roku 2021. Závěrečné kapitoly jsou věnovány přehledům a tabulkám. Větší množství informací obsažené v novém vydání knihy si vyžádalo změnu grafiky i formátu, doufáme, že ku prospěchu věci.

Vážení čtenáři, dovolu mi, abych poděkoval všem spoluautorům této knihy za vynikající spolupráci a vyjádřil naději, že tato publikace vám opět pomůže úspěšně řešit naléhavé situace v léčbě dětských pacientů.

Za kolektiv autorů Vladimír Mixa
editor

OBEČNÁ ČÁST

1 Zásady a organizace dětské přednemocniční a urgentní péče

Jana Šeblová, Jitka Dissou

Urgentní medicína je ve světovém kontextu jedním z nejmladších lékařských oborů. V Evropě dochází k uznávání samostatného oboru ve většině států (s výjimkou Velké Británie, kde má spolu se Spojenými státy obor nejdelší tradici) v posledních zhruba patnácti letech. V roce 2022 je urgentní medicína základní lékařskou specializací ve 30 evropských zemích (bráno geograficky) a ve třech dalších je jako užší (nástavbová) specializace. V Evropské unii není dosud samostatným oborem jen ve Španělsku a v Rakousku. V České republice byla nejprve nástavbovou specializací od roku 1998 a základní se stala v roce 2013. Ve všech systémech do specializace urgentní medicíny nedílně patří i péče o dětské pacienty. Všichni zdravotníci v oboru musí mít takový výcvik a vzdělání, aby byli schopni zajistit neodkladnou péči o děti a bezpečně ošetřené malé pacienty předali specialistům v cílovém zdravotnickém zařízení.

Na mezinárodních fórech probíhají diskuze o tom, zda mají být specializované pediatrické urgentní příjmy nebo zda je vhodnější model příjmového oddělení bez rozlišení věkových kategorií. Důvody pro první řešení jsou odlišnosti dětského věku jak ve fyziologii, charakteristických patologických stavech dětského věku, tak v postupech. Argumenty ve prospěch univerzálního příjmu jsou v nižší frekvenci dětských akutních a urgentních stavů. Tento model je však typický pro Spojené státy americké a pro další země, které převzaly americký systém urgentní medicíny.

Volba toho či onoho řešení může být závislá na velikosti zdravotnického zařízení. Ve velké nemocnici s velkým spádem má dělení na dospělou a dětskou část urgentního příjmu smysl z hlediska efektivity a využití erudice personálu specializovaného na problematiku dětských pacientů. Zejména v menších zařízeních pak vyniká potřeba lékařů urgentního příjmu a intenzivistů zkušených v péči o pacienty všech věkových kategorií, tedy včetně péče o děti a adolescenty.

1.1 Urgentní medicína, systémy urgentní péče a mezinárodní kontext

Urgentní medicína má tři základní pilíře:

- přednemocniční neodkladnou péči (PNP), která je zajišťována zdravotnickou záchrannou službou,
- časnou neodkladnou nemocniční péči, kdy je v nemocnici provedena přesnější diagnostika, stabilizace vitálních funkcí a pacient je posléze předán do optimální úrovně péče podle vývoje svého zdravotního stavu,
- připravenost na události s hromadným výskytem postižených a na katastrofy jak přírodní, tak způsobené člověkem.

Zdravotnické záchranné služby (ZZS) jsou ve vyspělých zemích provozovány v zásadě ve dvou krajních modelech uspořádání – v tzv. angloamerickém systému, založeném na zdravotnických záchranářích, paramedicích (systém je garantován

lékařem, který na zdravotníky v terénu deleguje kompetence), a v systému, kde je lékař přítomen jako přímý poskytovatel přednemocniční neodkladné péče. Čistě paramedický systém je provozován ve Spojených státech a v některých asijských zemích. V Evropě převažují systémy se zapojením lékaře do přímé péče o pacienty v terénu. V některých publikacích bývá systém s lékařem označován jako franko-germánský model. Zároveň se ve většině zemí prosazuje model vícestupňové odezvy v týmu různých kompetencí: od využití tzv. first-responderů (tedy nezdravotníků se specifickým výcvikem, jak organizovaných – policie, hasiči, horští záchranáři a podobně –, tak i jednotlivců trénovaných hlavně v postupech resuscitace) přes zdravotnické záchranáře až po lékaře, ideálně se specializací v urgentní medicíně. Ve Velké Británii i v USA vznikla v rámci urgentní medicíny subspecializace „přednemocniční urgentní medicína“, definovaná v článku v časopise *The Lancet* v roce 2015 jako „součást přednemocniční péče, která je poskytována lékařem a která umožňuje přesunutí původně nemocničních intervencí do časnější fáze ošetření, a tím snižuje riziko sekundárního poškození“.

V zemích střední a východní Evropy, kde veřejnost tradičně vyžaduje a očekává přítomnost lékaře přímo v místě ošetření pacienta, lékařů ochotných pracovat v terénu ubývá a dochází k dělbě práce mezi posádky RZP (rychlá zdravotnická pomoc) se zdravotnickými záchranáři a RLP (rychlá lékařská pomoc). Výzvy nižších priorit mohou zdravotnickí záchranáři se svými kompetencemi vyřešit dostatečně kvalifikovaně, aniž by byla jakkoliv ohrožena bezpečnost individuálního pacienta či bezpečnost celého systému. I pro zdravotnické záchranáře je však potřeba vytvořit protokoly a vzdělávání v péči o děti všech věkových kategorií se zaměřením na odlišnosti, případně zavést pomůcky, které mohou pomoci (např. známý systém Broselow tape, pediatrický protokol, různé mobilní aplikace s dávkováním léků a volbou pomůcek, např. *Pedi STAT* apod.).

V České republice se přednemocniční neodkladná péče rychle rozvíjela od počátku 90. let po organizačním oddělení záchranných služeb od nemocnic. V současné době je síť záchranných služeb založena na regionálním principu a je tvořena čtrnácti krajskými organizacemi. Od roku 2012 je činnost zdravotnických záchranných služeb řízena zákonem č. 374/2011 Sb. a prováděcí vyhláškou 240/2012 Sb.

Na přednemocniční neodkladnou péči v terénu by měla navazovat časná nemocniční neodkladná péče na urgentním příjmu. V USA jsou univerzální urgentní příjmy, kde pracují lékaři urgentní medicíny a ošetřují všechny nemocné bez rozdílu věku či závažnosti. V Evropě bývá nejčastěji používán multidisciplinární integrovaný model péče, který je i na existujících urgentních příjmech v ČR. Koordinace činnosti by měla být v gesci lékaře urgentní medicíny, avšak pracují zde i lékaři jiných odborností, pracoviště má jak bezprahový úsek odpovídající činnosti praktického lékaře, tak i „crash-room“ s plně vybavenými resuscitačními lůžky v počtu podle spádu a velikosti nemocnice. Péče o pacienta je soustředěna na jednom místě při zajištění veškeré diagnostiky, terapie, konziliárních vyšetření a monitorování.

Samostatné dětské urgentní příjmy jsou méně obvyklé a nacházíme je i v zahraničí převážně ve velkých nemocnicích, v ČR zatím existuje jediné oddělení tohoto typu v Dětské fakultní nemocnici v Motole. Důvodem je i epidemiologie akutních a urgentních stavů u dětí. Akutní a urgentní stavy u dětí jsou oproti dospělé populaci mnohem méně časté.

1.2 Urgentní příjem

Obecně je urgentní příjem místem diagnostiky a terapie pro veškeré stavy, které vzniknou akutně, a takto byl i nově definován Metodickým pokynem pro zřízení a vedení urgentních příjmů poskytovateli akutní lůžkové péče ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví v roce 2020.

V každém případě by měl urgentní příjem splňovat tři kritéria:

- Měl by být místem příjmu a přetřídění všech pacientů, kteří se do zdravotnického zařízení dostanou jakýmkoliv způsobem (jsou přivezeni záchrannou službou, jsou odesláni praktickým lékařem či ambulantním specialistou, přijedou sami nebo jsou přivezeni příbuznými).
- Úroveň poskytované péče odpovídá kapacitám a možnostem daného zařízení a regionálním potřebám. V menší nemocnici urgentní příjem může bezpečně a racionálně řešit akutní stavy namísto oborových ambulancí a disperzně rozmístěných ambulancí typu lékařské služby první pomoci (LSPP) bez vybavení potřebného pro řešení závažnějších a urgentních stavů.
- Urgentní příjem by měl zajistit kontinuitu péče bez jakýchkoliv odkladů při přechodu z přednemocniční do časné nemocniční fáze. K tomu přispívá i strukturované předání informací o transportovaných pacientech (tzv. avízo), nejlépe podle předem domluveného obsahu, a důsledné využívání kontaktního místa definovaného v legislativě k tomuto informování.

Úkolem lékaře urgentního příjmu je převzetí pacienta, provedení rychlé diagnostiky a terapie a určení úrovně další péče, což může sahát od intenzivní přes standardní až po propuštění do péče ambulantní. Vzhledem k velkému počtu příchozích pacientů a nárůstu pacientů tzv. nižších priorit narůstá význam třídění neboli triáže, a též organizačních schopností lékaře urgentního příjmu. Triáž je pro práci na UP specifickou dovedností, většinou je v gesci zkušených sester. Musí zajistit identifikaci pacientů se závažnými život ohrožujícími symptomy a jejich okamžité ošetření. Pro triáž existují ověřené a validizované systémy (ESI – emergency severity index, MTS – manchester triage system, CTAS – canadian triage and acuity scale a mnohé další), některé z nich mají i pediatrickou verzi. Systémy pracují s různým počtem priorit, obvykle od tří do pěti. Priorita 1 rovná se okamžité vyšetření a léčba, priorita 2 jsou závažné stavy, ale život neohrožující, od priority 3 je pak definovaná doba přípustného čekání, která se počítá od hodiny výše.

1.3 Mimořádné události s hromadným postižením osob

Při výskytu mimořádné události s hromadným postižením osob je charakteristický nepoměr sil a prostředků, zejména v počátku zvládnání této situace. Do popředí vystupuje význam organizačních opatření a postupy, které vycházejí z válečné medicíny. I tyto události se mnohdy týkají dětských pacientů (typicky např. dopravní nehody autobusů se školními či sportovními zájezdy, požáry, teroristické útoky na diskotékách nebo v klubech apod.). Dětským pacientům se nevyhýbají ani globální katastrofy, jak jsme zažili během pandemie SARS-CoV-2 v letech 2020–2021. I když